

2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-п#Text> (дата звернення: 16.10.2025).

8. Про заборону ввезення на митну територію України товарів, що походять з Російської Федерації : Постанова Каб. Міністрів України від 30.12.2015 № 1147 : станом на 30 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2015-п#Text> (дата звернення: 16.10.2025).

9. Вигівська І.М., Селецька Д.О. Особливості митного оформлення гуманітарної допомоги під час дії воєнного стану в Україні | *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Вип 2 (52), 2022 р. С. 3-9. URL: <https://pbo.ztu.edu.ua/article/view/265558?> (дата звернення: 16.10.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-25>

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ У ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ПЕРЕТИНАННЮ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Ніколаєнко Т. Б.

*полковник юстиції, доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії права
та кримінально-процесуальної діяльності,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького (військова частина 9960)
м. Хмельницький, Україна*

Лисенко Ж. А.

*курсант 341 навчальної групи, 4-го навчального курсу,
факультету правоохоронної діяльності,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького (військова частина 9960)
м. Хмельницький, Україна*

Державна прикордонна служба України (далі – Держприкордонслужба) реалізовує заходи для гарантування національної безпеки, а також виконує превентивні та правоохоронні функції у системі захисту державного кордону, які спрямовані на недопущення незаконного переміщення через державний кордон як людей, так і вантажів. Основне завдання

Держприкордонслужби як правоохоронного органу у сфері охорони державного кордону полягає у організації превентивних та контролюючих заходів на основі аналітичного підходу, а також у тісній взаємодії з іншими правоохоронними структурами [1].

Профілактична діяльність Держприкордонслужби полягає у реалізації дій та заходів, які спрямовані на запобігання порушень правил прикордонного режиму та режиму державного кордону. Вона включає у себе моніторинг прилеглих до кордону територій за допомогою спеціальних технічних засобів, патрулювання та роботи з місцевим населенням, а також облаштування інформаційними показниками лінії державного кордону [2]. Ключовою складовою такої діяльності є аналітична робота та прогнозування потенційних загроз, що в свою чергу дозволяє оцінювати ризики та своєчасно реагувати на них. Останнім часом Держприкордонслужба активно використовує сучасні технології контролю (сенсорні системи, камери спостереження та безпілотні літальні апарати) та створює й використовує електронні бази даних для обліку порушень та координації дій підрозділів охорони державного кордону. Особлива увага приділяється інформаційно-роз'яснювальній роботі з громадянами щодо правил та порядку перетинання кордону та режимних правил в контрольованих прикордонних районах України. Здійснення цих заходів допомагає оптимізувати діяльність підрозділів та підвищує охорону кордону в цілому.

Одним із ключових чинників охорони державного кордону є налагодження ефективної взаємодії Держприкордонслужби з іншими правоохоронними органами як Національною поліцією, Службою безпеки України та Міграційною службою для забезпечення скоординованих і комплексних заходів, що дозволяють своєчасно виявляти правопорушення.

Так, у взаємодії з Національною поліцією України Держприкордонслужба забезпечує контроль за дотриманням законодавства в контрольованих прикордонних районах та оперативно реагує на його порушення. У випадках надзвичайних ситуацій або правопорушень, що потребують координації спільних заходів Національна поліція надає підтримку підрозділам Держприкордонслужби [3,4]. Також у рамках взаємодії Держприкордонслужби та Національної поліції здійснюється спільні патрулювання, оперативно-розшукові заходи та превентивні перевірки, а також забезпечуються інформаційно-аналітичне супроводження оперативної діяльності, виявлення правопорушень та запобігання незаконному перетинанню державного кордону.

У взаємодії з органами Служби безпеки України здійснюється протидія загрозам національній безпеці, реалізуються заходи щодо боротьби з тероризмом, контрабандою та організованою злочинністю у прикордонних районах [5]. Також така діяльність передбачає взаємний обмін

розвідувальною інформацією, здійснення спільного виявлення потенційних загроз та координації заходів щодо їх локалізації. Служба безпеки України активно бере участь у заходах, пов'язаних з проведенням оперативно-розшукових операцій, перевірці підозрілих осіб чи об'єктів, а також здійснення моніторингу ситуації на державному кордоні для своєчасного реагування на ризики, що можуть призвести до загрози національній безпеці. Завдяки такій взаємодії підвищується ефективність заходів із протидії злочинності, що забезпечує мінімізацію загроз для держави й її громадян.

У взаємодії із Державною міграційною службою України Держприкордонслужба здійснює контроль за законністю перебування іноземців та осіб без громадянства на території країни, перевіряє дійсність їхніх документів і веде облік таких осіб [6]. Також проводиться координація заходів щодо своєчасного виявлення порушень міграційного законодавства, обміну інформацією про осіб, які перетинають державний кордон, та спільного реагування на випадки нелегальної міграції. Такий підхід дозволяє ефективно запобігати порушенням і забезпечує комплексний контроль на кордоні.

Отже, проведений аналіз діяльності Держприкордонслужби щодо протидії незаконному перетинанню державного кордону України засвідчила, що ефективне забезпечення охорони державного кордону можливе лише за умов комплексного поєднання превентивних заходів, контролю та правоохоронної діяльності. Доведено, що Держприкордонслужба виступає ключовим учасником системи охорони державного кордону, забезпечуючи його безпеку та законність перетинання. Встановлено, що у тісній взаємодії Держприкордонслужби з іншими правоохоронними органами як Національною поліцією, Службою безпеки України та Державною міграційною службою України забезпечує своєчасне виявлення порушень законодавства. Використання сучасних технологій контролю, проведення аналітичної оцінки та інформаційно-роз'яснювальної роботи з громадянами сприяють підвищенню ефективності охорони державного кордону та зниженню загроз національній безпеці.

Література

1. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 11.12.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/661-15>
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 1147 від 27.07.1998 «Про затвердження Положення про прикордонний режим». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1147-98-%D0%BF>
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>

4. Постанова Кабінету Міністрів України № 740 від 15.11.2022 «Про затвердження Порядку організації взаємодії Державної прикордонної служби України та Національної поліції України під час забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1502-22>

5. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-12>

6. Закон України «Про державну міграційну службу» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF3P900A>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-26>

ГАРМОНІЗАЦІЯ УМОВ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДВОКРИТЕРІАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ЄСПЛ

Оверчук С. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри спеціальних юридичних дисциплін,
Рівненський інститут Київського університету права
Національної академії наук України
м. Рівне, Україна*

Реформування інституту правової допомоги в Україні та визнання юрисдикції Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) вимагають імплементації універсальних європейських стандартів. Ключова проблема полягає у чіткому визначенні умов доступу особи до юридичної допомоги за рахунок бюджетних коштів. Метою цього дослідження є комплексний аналіз судових прецедентів ЄСПЛ, які регулюють забезпечення права особи на захист відповідно до статті 6 § 3 (с) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у контексті надання безоплатної правничої допомоги.

Право на безоплатну правничу допомогу (БПД) є конституційним правом кожної людини в Україні (ст. 59 Конституції України) і має найвищу юридичну силу. У доктринальному розумінні, як зазначала професор О. Г. Яновська, надання безоплатної правової допомоги повинно розглядатися не як акт благодійності стосовно малозабезпечених, а як зобов'язання, покладене на суспільство в цілому [1, с. 202]. Європейський суд неодноразово підкреслював, що Конвенція гарантує практичне і ефективне здійснення прав, а не їх теоретичний чи ілюзорний характер. Це